

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus IV. Suadetur negativa, & vera sententia auctoritate, & ratione Philosophi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

ARTICULUS IV.

Sequatur negativa, & vera sententia auctoritate, & ratione Philosophi.

38. **N**imirum, Aristoteles loco supra allegato, ut ostendat phantasiā, sive imaginationem, non esse idem, ac opinionem, hanc in primis rationem reddit, licet nāque, cum libet, fingere quidquid volumus: at opinari in nobis non est; necesse est enim verum, aut falsum dicere.

Sensus autem, & vis huius rationis, & argumenti, est, quod per phantasiā, aut imaginationem nihil reverā dicimus, aut enuntiamus, sed modo quodam simplici, ac materiali diversa objecta apprehendimus, & coniungimus: quare licet, si volumus, imaginari bobem volantem, montem aureum, vel gemmeū, turrim astris altiorem, nos ipsos mortuos, & his similia. Per opinionem verò aliquid enuntiamus, ac dicimus; quod fieri non potest, nisi iuxta merita objecti, & prout ratio ipsa persuaserit: hoc est, si objectum appareat verum, necesse est, ut verum dicamus, id est, ut assentiamus ei tanquam vero; si autem falsum appareat: necessum est, ut falsum dicamus, hoc est, ut dissentiamus, & illud tanquam falsum respuamus (ex suppositione videlicet, quod actu opinari velimus). Igitur, quoties adfunt graviora fundamenta pro parte affirmativa, verbi gratia, ita ut objectum ipsum appareat verum potius, quam falsum, vel aequalia, ut non potius falsum, quam verum, non est liberum nobis assentiri, vel dissentiri (nimirum proximè, ac immediatè), aliàs liberum esset verum, vel falsum dicere, prout libuerit, quod disertè negat Philosophus.

39. Dices ex P. Esparza, intentionem Philosophi in eo loco solum esse docere, quod verissimum est, &

experientiā notum, nimirum opinari haud ita nobis liberum esse, ac imaginari; quia non semper, cum volumus, habemus sufficientes rationes ad assentiendum, vel dissentiendum. Cæterum, quando adfunt rationes sufficientes utrinque, quod nobis non sit liberum assentiri, vel dissentiri, nec Philosophus docuit, nec ex ejus verbis colligitur; sicut ex iis, quæ affirmat li. 2. tex. 60. nempe, *Intelligere quidem est in ipso* (intelligente), *cum voluerit: sentire autem non est in ipso; necesse enim est adesse sensibile*, nemo sanus arguerit, vel nostrum intelligere nulla necessitate restrictum esse, vel nullam nos habere libertatem circa sensationes externas.

40. At contrā est primò: quia à interpretatio ista ultrò conficta est ad eludendam argumenti difficultatem contra omnes Philosophos antiquos, & interpretes Aristotelis, quorum nullus eundem sic exposuit. Idè P. Dandinus, acuratissimus Philosophi interpretes, meritò illam præoccupat, & simul impugnat, ac despicit.

Dandi. ubi supra.

41. Contrā secundò: quia, sicut nobis liberum non est opinari quodcumque objectum ex defectu motivi sufficientis, sic nec liberum est quodcumque objectum imaginari, quia, sæpè non habemus speciem: ergo ineptè ex hoc capite desumpsisset Philosophus discrimen utriusque facultatis, proprium, & specificum, ut intendebat.

42. At verò juxta nostram, & communem intelligentiam optimè, ac congruenter rem exposuit, videlicet ex proprio, & naturali modo, quo prædictæ potentie operantur, ac tendunt in proprium suum objectum præsuppositum: quia scilicet phantasia, cum nihil propriè affirmet, aut neget, potest objecta, quorum species habeat, prout libuerit sibi, componere, sive vera sint, sive falsa, seu repugnantia, seu coherentia. Contrā verò Intellectus, dum opinatur, aliquid

Espar. ibidem.

quid dicit, hoc est, enuntiat, affirmat, aut negat, quod facere non potest, nisi juxta merita objecti, & prout persuaserint enuntiandi motiva: ergo, etiam dum adsunt pro utraque parte rationes, non est intellectus indifferens ad opinandum quodcumque velit, id est, ad assentiendum, vel dissentiendum; sed, si opinandum sit, debet omnino attendere ad rationes propositas utrinque, & conformare judicium suum cum ipsarum rationum exigentiâ. Igitur, dum Philosophus negat in nobis libertatem ad opinandum, negare omnino censendus est potentiam assentiendi, vel dissentiendi, prout nobis libeat, etiâ dum adsunt utrinque rationes, ut plerumque adesse contingit.

Bellar. ubi supra.

Echi. 7. c. 2.

43. Contrâ tertio: quia, ut rectè argumentatur V.C. Bellarminus, intellectus juxta Philosophum quandoque necessariò dubitat ob conflictum rationum mutuò se invicem collidentium, ut manifestè constat ex eodem Philosopho docente, syllogismum captiosum, seu sophisticum, necessariò aliquando inducere dubitationem, cum ab una parte videatur incredibile, quod concluditur, & ab altera nequeat argumentum contemni, donec appareat ejus solutio.

Philos. 2. Met. c. 1.

D. Tho. ibi.

44. Præterea, tum ibidem, cum etiam alibi, intellectum, dum dubitat ob concursum rationum hinc inde militantium, ligato comparat Aristoteles, qui nequeat ulterius procedere, donec vinculum dissolvatur: vinculum verò dubitationis unice solvi affirmat utrobique, per veritatis inventionem: *Dubitationis enim solutio (inquit) inventio est*, scilicet veritatis: *cum invenitur, quid sit verum circa id, quod dubitatur*, ut exponit D. Angelicus. Atqui, si verum foret Recentiorum sententia, intellectus non posset ita ligari, sed ex libero semper voluntatis imperio posset vinculum impediri, aut dissolvi, per judicium determinatum de utralibet parte quæstionis, nulla ulteriori

adhibita veritatis inquisitione. Evidens ergo est, Philosophum docuisse sententiam nostram, & oppositam prorsus reprobasse, tum in his locis, & aliis consimilibus, tum in loco allegato, quem Esparza sinistrè exponit.

45. Contrâ denique quartò, & urgeo efficacissimè doctrinam, & rationem Philosophi, quâ nostram conclusionem iterum à priori suadeo. Nulla potentia nostra, adhuc ex libero voluntatis imperio, operari aliquando potest extra objectum suum proprium, & specificativum, ut ajunt; quod est principium omnibus certum, aliòqui posset oculus videre sonum, & auris audire colorem, quo nihil dici posset stultius. Sed objectum formale, ac proprium intellectus in ordine ad assensum, est verum per apprehensionem præviam sibi propositum, & absolute apparens, ut tale, pro priori ad ipsum assensum (& idem est in ordine ad dissensum, de falso): igitur nunquam intellectus potest, adhuc ex libero voluntatis imperio, tendere per assensum in objectum, quod sibi pro priori absolute hic, & nunc non representetur ut verum. Hæc certæ sunt.

46. Modò sic argumentor: Atqui, dum intellectus invenit pro parte contraria rationes æquæ, aut magis urgentes, nequit objectum ipsi apparere absolute verum: ergo nequit illi assentiri, adhuc ex libero voluntatis imperio. Cætera per se patent: Minor ostenditur. Objectum apparere intellectui absolute verum in ordine ad assensum præstandum, est prædicatum representari ut conveniens absolute subjecto, seu (quod in idem recidit) est subjectum enuntiationis apparere intellectui connexum absolute cum prædicato, ut est ex ipsis terminis manifestum, & vel tyronibus in Dialectica notum. At in eventu posito nequit subjectum enuntiationis apparere intellectui connexum absolute cum prædicato,

cum nullum majus, sed potius minus, vel ad summum æquale fundamentum repræsentetur ipsi pro connexionem, quam pro connexionis carentiâ: ergo objectum non potest absolute apparere intellectui verum: ergo non potest eidem assentiri, adhuc ex libero voluntatis imperio.

Hoc argumentum nostrum sub his terminis institutum demonstrativum est, ac convincens, si rectis oculis inspicatur, quippe quod ex principiis apud omnes indubitatis sententiam nostram legitime concludat. Id ut clariùs appareat, videamus, quid ad illud reponi possit ex communi doctrina Recentiorum.

ARTICULUS V.

*Refellitur solutio Recentiorum,
& urgetur ulterius ratio
proposita.*

47. **D**icent fortè ex Terillo: ut intellectui appareat objectum verum, & absolute ab ipso enuntiabile per assensum opinativum, sufficere motivum probabile, quavis ex parte opposita adsit aliud probabile, aut probabilius; per hoc enim non fit, ut motivum probabile secundum se non sit verosimile, seu connexum ex se probabiliter cum veritate, aliàs minimè urgeret, nec aliquo modo stimularet intellectum ad sui assensum, quod est contra compertam experientiam. Ergo quando intellectus assentitur objecto ob motivum probabile, etiam dum adest aliud æquè, aut magis probabile in oppositum, semper assentitur objecto ut absolute vero probabiliter, atque adeo minimè extrahitur à suo proprio, & formali objecto. Instat deinde argumentum nostrum, perdoctus quidam, & acutus Recentior in voluntate eligente bonum, alio æquali, aut majori bono contempto, necnon in intellectu temerè judicante. Sed, quod ad instantias spectat, constabit mox.

48. Nunc verò contrà est primò: quia responsio non tangit (tantum abest ut solvat) nostri argumenti difficultatem; sed petit apertè principium. Porro argumentum nostrum contendit, ac demonstrat, motivum minus, aut æquè tantum grave, in conspectu gravioris, aut æquè gravis, nec probabile esse relatè ad intellectum utrumque perpendentem, neque esse verosimile, aut connexum cum veritate, neque movere absolute posse intellectum ad sui assensum, adeoque, neque verum, neque esse absolute enuntiabile; quia in illis circumstantiis non proponit subiectum ut connexum cum prædicato, cum nihil plus appareat pro connexionem, quam pro inconnexione, aut etiam minus pro connexionem. Reponunt verò nobis his omnibus contraria absque aliqua probatione, quam reverà non afferunt, neque afferre aliquando poterunt. Ergo non solvunt argumentum, sed absurde principium petunt.

49. Contrà secundò, & instauratur nostrum argumentum: dum intellectus est in actu primo proximo ad opinandum quæstionis partem affirmativam, non attendit præcisè ad motivum affirmationis, sed motivum oppositum actu quoque considerat; aliòqui non eligeret iudicium prælativum, neque foret indifferens quoad speciem, atque adeò importunè desiliremus ab hypothesi, quam assumpsimus pro præsentis disputatione. Atqui intellectui actu consideranti utriusque partis motiva impossibile omninò est, ut pars affirmativa, si sit æquè, aut minus probabilis, appareat absolute vera: ergo non potest illam opinari ex aliquo voluntatis imperio.

50. Minor, quæ sola probationem desiderat, probatur facilè ex assumpto principio: partem affirmativam apparere absolute veram, est subiectum enuntiationis apparere intellectui, omnibus hinc inde perpen-

præ-